

*Людина не повинна прагнути до того,
щоб викреслити минуле з історії лише,
тому що воно не влаштовує її тепер.
ГолдаМейр*

Збираючи матеріали до статті «Долі професорів Богословської академії», ще у період розвалу тоталітарної системи і боротьби за відновлення нашої незалежності ми були захоплені високим інтелектуальним і професійним рівнем професорів цього вищого навчального закладу українців Галичини.

Митрополит Андрей Шептицький і майбутній Патріарх Йосиф Сліпий зібрали справжнє гроно вчених і авторитетів богословської науки. Такими були і студенти академії. Спогадів чимало. Ніхто з них не скотився до ідеологічного невігластва чи фанатичних перверзій, ніхто з них не став епігоном вже тоді, модних течій – як ліберальних так і тоталітарних.

Більшість з них або загинула, або пішла в північне сьйво, чи покинула рідний край. Серед них – ректор о.д-р Йосиф Сліпий, який 18 років поневірявся по радянському ГУЛАГу, але не скорився більшовицькому режимові, професор Андрій Іщак, розстріляний у Львові, декан о.д-р Микола Конрад, замучений чекістами в с.Страдч, що неподалік Львова, такою ж була доля о.ЙосифаОсташевського, о.ПетраТабінського, о.д-ра Лева Глинки, о.д-ра Степана Рудя та багатьох інших з тих богословів, які в цей тяжкий час, не спримітизувалися чи відмовилися від материнської церкви.

Більшість галичан знала і знає Патріарха Йосифа, як строгого, але справедливого ректора БА, який у дуже складний час сміливо керував цим вищим навчальним закладом. Богословська академія за короткий час стала гордістю всіх українців Галичини і діаспори, аж до її насильницької ліквідації.

В наш час Богословська академія відродилася у Львові уже в часі незалежної України і незабаром була перейменована в Український католицький університет, який у Римі заснував Сповідниквіри – Патріарх Йосиф Сліпий. Однак нинішній УКУ поки що не може похвалитися таким високим авторитетом і такою глибокою інтеграцією у національне життя; скоріше відчувається дистанціювання від нього.

Нещодавно із середовища керівництва УКУ з'явилося звернення до спільноти цього університету (стаття «Шукаймо справжніх витоків лиха» за авторством ректора Бориса Гудзяка, керівника Духовно-пасторального відділуотця Юрія Щурка та віце-ректора Мирослава Мариновича), яке переросло в ідейний заклик на загальноукраїнському рівні.

Маємо на увазі пропозицію про вилучення з українського вертепу персонажу «жида». Не будемо коментувати зливу негативних відгуків, переважно молодих людей на цю «дуже важливу» для галицьких українців пропозицію.

Як і усі здорово мислячі люди, ми вважаємо антисемітизм, ненормальною ідеологією, непотрібною жодній нації. Писання Дугласа Ріда не повинні знайти відгук в умах українців. Більше того, нам, галичанам, слід пам'ятати про героїзм і самопожертву євреїв, що билися в лавах Української галицької армії та в повстанських загонах УПА, проподвиг єврея – січового стрільця Карла Бельке, який ціною власного життя, врятував півтора десятка поранених галичан, або про жертви євреїв, що лікували повстанців тощо. Про це ми неодноразово писали в попередніх статтях. Однак, з власного досвіду знаємо, що персонаж на ім'я «жид» у вертепі аж ніяк не викликає ксенофобських почувань в українців. Більше того, це комічна роль, яка покликана розважати присутніх дотепами та збирати «пампухи». Де тут ненависть? Хіба учасники вертепу, що грають цю роль мають на меті образити єврейський народ, чи державу Ізраїль? Навіть, якщо згаданий персонаж уособлює єврея, то хіба це не доводить, що він є близький українцям, раз цей образ так давно увійшов у наші звичаї? Український вертеп – дуже давня традиція, що поєднує у собі місцевий фольклор та християнське вчення, яке у свою чергу завдяки вертепам ще глибше інтегрується у нашу національну ідентичність, то чи може бути ця ідентичність ненависницькою, якщо однією із її основ є християнство? Як цього можуть не розуміти очільники католицького вузу? То чи потрібно руйнувати таку гарну традицію, піддаючись скороминущим віянням епохи? Для чого, у складний для ідеології нашої держави час організовувати дискусії, які черговий раз приведуть до творення кількох українських таборів? Чи міг би опуститися до такого рівня мислення і чину у своїй керівній і науковій та педагогічній діяльності ректор о.д-р Йосиф Сліпий? Ніколи!

Вихованці УКУ мусять сьогодні стати на захист католицьких надбань та наших тисячолітніх традицій в цей цинічний, розбурханий глобалізацією і войовничим лібералізмом час. Ця аксіома не потребує доведення. Така явна аберація лише шкодить. Суспільний резонанс на ревізійні тлумачення наших національно-релігійних традицій остудить цю люту полікоректність. Адже кожна, навіть найчистіша ідеологія може бути зіпсована викривленнями та перверзіями, в тому числі лібералізм, який у такому крайньому фанатичному варіанті веде до агресивного цинізму (згадаймо заборону вішати розп'яття в школах Італії), який зовсім не личить католицькому вузу.

Незабуваймо, що за збереження наших традицій було пролито немало крові, віддано багато життів. Відомою є світлина вертепу, де героями цього традиційного релігійно-містичного дійства є дорогі нам усім люди – Ірина Калинець, Василь Стус, Олена Антонів, брати Горині та інші. Чи обстоювали вони, якусь надуману юдофобію? Звичайно, що ні! Вертеп тоді був нашою національною зброєю проти існуючого режиму. Згадаймо, як в с.Мальчиці, що неподалік Львова, чекісти розстріляли весь вертеп і в тому числі, панове, і вертепного «жида». Ректор, о.д-р Борис Гудзяк цього мабуть, не знає, бо є молодим і зростає в іншій атмосфері, а от п.М.Маринович прекрасно володіє такими фактами, а тому невідомо мені, які вітри і з якого кінця світу, вплинули на зміну світогляду цього заслуженого чоловіка. Згадую квітень 1977 р. і березень 1978, коли ми вдома, дізналися про арешт членів Гельсінської групи

М.Матусевичата п.М.Мариновича. Як вболівав за долю цих молодих людей мій батько, що був учасником національно-визвольних змагань і був катований від Бригіток і аж до Хабаровська! Він гордився цими хлопцями і завжди підкреслював: «Це наше майбутнє. Такі молоді, а не побоялися вступити в двобій з більшовицьким монстром». В своїй книзі «Слово. Дух. Нація» моя дружина Ольга Федик, відомий український мовознавець, також високо оцінила Слово М. Мариновича. Отцеві Юрію Щуркові я б порадив не кидатися на захист агресивного лібералізму, а глибше вивчити історію УГКЦ і долі її священиків та владик. Зрештою, можу порадити прочитати нашу статтю про багатостраждальних священиків УГКЦ під назвою «Розстріляна, розп'ята, каменована, зневажена..., але жива!!!», а вже тоді вивчати войовничийлібералізм. Не слід піддавати остракізмові керівництво УКУ, але мені хочеться, щоб цей ВНЗ ніколи не став центром руйнації традицій та розповсюдження ліберал-цинізму, а оплотом і гордістю УГКЦ.

Фанатичний неолібералізм, який нібито переможно марширує Європою, завів його adeptів у глухий кут. Зрештою, Європа починає отямлюватися, повертаючись до християнських цінностей.

Оця, нікому не потрібна дискусія є доброю поживою для прихильників Марселя Лефеврата догналітів(словацьких братів).

Наше завдання, маю на увазі всіх, вірних греко-католиків в Україні і в діаспорі, робити все для того, щоб щоденно в молитвах і в реальному житті укріплювати рідну церкву, захищати її від нездорових впливів і спроб підточити її авторитет. Допоможімо вкупі нашому молодому Патріархові, який в нелегких політичних умовах, впевнено кермує нашою Церквою. Вся спільнота УКУ може відіграти в цьому процесі дуже важливу роль. При усвідомленні і бажанні.

А вертеп залишімо нашій молоді і дітям, щоб продовжували національно-релігійні традиції, збережені для нас нашими предками.

Ігор Федик, завідувач музею Митрополита Шептицького, член Національної спілки краєзнавців України, заслужений вчитель України